עין משפט
נר מצוה

לג א מיי׳ פרק י מהלכות מעה״ק הלכה כא:
לד ב מיי׳ שם הלכה כב:
לה ג מיי׳ פ״ג מהלכות ק״ש הלכה ד טוש״ע ס״ח סימן פה סעיף ב:

תורה אור השלם

1. הַמַּקְרִיב אֶת דַּם הַשְּׁלָמִים וְאֶת הַחֵלֶב מִבְּנֵי אַהֲרֹן לוֹ תִּהְיֶה שׁוֹק הַיָּמִין לִמָּנָה:
ויקרא ז, לג
2. וְכָל מִנְחָה אֲשֶׁר תֵּאָפֶה בְּתַנּוּר וְכָל נַעֲשָׂה בְּמַרְחֶשֶׁת וְעַל מַחֲבַת לַכֹּהֵן הַמַּקְרִיב אֹתָהּ לוֹ תִּהְיֶה: ויקרא ז, ט
3. הַכֹּהֵן הַמְחַטֵּא אֹתָהּ יֹאכְלֶנָּה בְּמָקוֹם קָדֹשׁ תֵּאָכֵל בְּחֲצַר אֹהֶל מוֹעֵד:
ויקרא ו, יט
4. וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶחָד מִכָּל קָרְבָּן תְּרוּמָה לַיהוָה לַכֹּהֵן הַזֹּרֵק אֶת דַּם הַשְּׁלָמִים לוֹ יִהְיֶה: ויקרא ז, יד
5. אַךְ בְּבוֹר שׁוֹר אוֹ בְכֶבֶשׂ כֶּשֶׂב אוֹ בְעֵז לֹא תִפְדֶּה קֹדֶשׁ הֵם אֶת דָּמָם תִּזְרֹק עַל הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת חֶלְבָּם תַּקְטִיר אִשֶּׁה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: ובשֹׂרַם יִהְיֶה לָךְ כַּחֲזֵה הַתְּנוּפָה וּכְשׁוֹק הַיָּמִין לָךְ יִהְיֶה:
במדבר יח, יז-יח

מוסף רש״י

בכל מקום מותר להרהר. נדפיס מוהכ (שבת מ:): **לאונסו שאני.** פעמים שהוא טריך ומעיין בשמועתיה לפני כיוסתו לגמי הכמא ועיכ היא שגוהא בפיו ולבו ומעיין בה בעת הכמא (נעפ״י קידושין לג.):

מסורת הש״ס

ו) תוספתא מנחות פי״ג ה״ג [ע״ש], **ב)** לקמן פריך לה ומשני לה, **ג)** ת״כ צו רפי״ז ורע״י ירוש׳ ברכות פ״ג ה״ד, **ד)** [קידושין יב. וש״נ], **ה)** ברכות כד: שבת מ: קנ. קידושין לג. ע״ז מד: ירוש׳ שם, **ו)** שייך לע״א, **ז)** וע׳ רש״ק מס שמיני קונטיא זו וע׳ פיוס מלאיוות, **ח)** [וע״ע תו׳ כתובות ג: ד״ה פשיטא].

שינויי נוסחאות

א) נכי״מ טהה. וכ״ה בילקו״ש: **ב)** מתקן (ש״ט): **ג)** טמא הא לא קתני ואי משום בעל מום בעל מום רחמנא רבייה כל״ל (ש״ט): **ד)** נל״ל חולק, וכ״ה מתוספתא בזיעו לשון (רש״ט). וכ״ה בכמ״י ישן (דק״ס): **ה)** מהו, טהור בשעת כו׳ (כי״צ): **ו)** חלבים בעינן והא ליכא תיקו (כי״צ): **ז)** כ״ל רב (ש״ט, בה״ע ש״ט): **ח)** בא כהן טבול יום (ש״ט): **ט)** ממנחת ישראל (ש״ט): **י)** ככתיב״ אומר: **יא)** בכ״מ נוסף א״ל. [וככתיב״ ליתא כלל מיהא א״ל כבוליה הך כרייתא]: **יב)** כ״ל דחיתני (*בה״ג): **יג)** תַּצֵּא (ש״ט): **יד)** שאדיחך מהן א״ל מה וכו׳ (ש״ט): **טו)** מחטאת ישראל כל״ל (*ש״ט): **טז)** ככתיב״ בחטאתי: **יז)** כ״ל הוא (*ש״ט): **יח)** כ״ל מיכא פריך ליתא (דק״ס): **יט)** ובשרם יהיה לכהן (כי״צ): **כ)** מיכות אימא כי טמא כר. שייכי לגיבול קהודש, וכן ליתא בככתו״ ובד״ו. ובכ״ק מתקן מקום מה: **כא)** האי הא דאוי כל״ל (ש״ט): **כב)** קתני ליה בהדיא דתיקשי כל״ל (ש״ט): **כג)** כ״ל ולא (ש״ט): **כד)** כ״ל לדיוקא (ש״ט): **כה)** את דם (כי״פ): **כו)** המקטיר החלבים כל״ל (ש״ט): **כז)** כתוכין סס וכמתמות יש ע״ג ליתא אין לו חלק בכהונה: **כח)** אין לו חלק בכהונה (כי״י): **כט)** כ״ל חלק (*ש״ט): **ל)** כדאיתא בפרק (ש״ט): **לא)** כלילל תהיה לא תאכל וסכ״ל (כי״פ): **לב)** שהורע כחך. במנחתך כך הורע כחי במנחתי כל״ל (רש״ט): **לג)** ואומר מה אם דחיתני כר׳ כל״ל (ש״ט): **לד)** וליתני נמי ר״א כל״ל (*ש״ט). וכ״ל ולימא נמי ר״א וכו׳: **לה)** אומר לו טהור ומה במקום וכו׳ (כי״פ): **לו)** כ״ל מסתמא (בא״ה״ט): **לז)** דראוי לעבודה ואינו חולק כל״ל (ש״ט): **לח)** כ״ל דהוו סוף (ש״ט). והגרי״ב תיקן דבסוף: **טל)** כ״ל בתוך (ש״ט):

א) בעל מום עובר מנין ת״ל כל זבר. תימה למאי מיצטריך לגבעל מום מעיקרו מד למקילה ומד למחוקה למי מחד ה״מ דוקא למקילה ולא מחוקה כמו קטן דאוכל ואינו חולק וי״ל כיון דמסכחן מס ועשה בעל מום למין חילוק בין מקילה למחוקה דבסחמא [ו] ה״מ לגבעל מום מעיקרו [ב] ות״ת דהכא מייתרי ליה הגך תלתא כל זכר דכתיבי בממנה וחטאת ואשם מצמע ליה מהדדי וגבי טבול יום בדינא דר״ש בר׳ שמעון מצריך תלת קראי למנחת ישראל וחטאת וחזה ושוק: **הרי טמא בקרבנות ציבור דראוי לעבודה ואינו חולק.** תימה לפריך מטמא בקרבנות ליבור שהיו בעיא לעיל והוה מצי למיפרך מכהן גדול אונן ולחוי [ו] לעבודה דאינו חולק דפסיטא לן לעיל בריש פירקין [לט.] כדמוכח בהלית: **מה אם דחיתני מחטאת שכן הורע בחי אצל נשיי ועבדיי.** תימה למאי לא קאמר כדקאמר לעיל ומה אם דחיתני מחטאת שכשם שיפה כמי כך יפה כחך תדיחני ממזה ושוק שכשם שהורע כמי כך הורע כחך: **פריך רב אחאי.** בכל מקום לשונו משונה כדאמרינן בריש כתובות (דף 3:) פשיטא רב אחאי ומתוך כך היה לומר רבינו שמואל דהוה רב אחאי שעשה השלמות שהיה מרבנן סבוראי דבתר רבינא ורב אחאי דהוסיף [ח] הוראה וכתבו אחרי כן דבריו בסוף [ט] הש״ס ומיהו בהיה כמחוסות שכתב רב אחאי דמייתי בתריה [י]:

ב) בא [ח] טבול יום ואמר תן לי ממנחה [יא] ואוכל אמר [י] לו ומה אם במקום שיפה כחך בחטאתך דחיתיך מחטאת ישראל [יא] ומה אם דחיתני מחטאת ישראל שיפה כחי כך יפה כחך תדחיני ממנחה [יב] שכשם שהורע כחי כך הורע כחך [יא] הרי הוא אומר [2]לכהן המקריב אותה לו תהיה בא הקרב ואכול [יא] תן לי מחטאת ישראל ואוכל א״ל ומה במקום שהורע כחי במנחתי דחיתיך ממנחת ישראל מקום שיפה כחי בחטאתי אינו דין שאדיחך מחטאת ישראל א״ל ומה אם שדחיתני [יב] ממנחת ישראל שכשם שהורע כחך כך הורע כחי דחדחיני מחטאת ישראל שכשם שיפה כחך כך יפה כחי [יא] הרי הוא אומר [3]הכהן המחטא אותה יאכלנה בא חטא [יג] ואכול אמר ליה תן לי מחזה ושוק ואוכל אמר ליה ומה במקום שיפה כחך בחטאתך דחיתיך [מחטאת ישראל] (מחזה ושוק) מקום שהורע כחך בשלמים שאין לך בהן אלא חזה ושוק אינו דין שאדיחך [יד] מה אם דחיתני מחטאת [טו] שכן הורע כחי אצל נשיי ועבדיי תדחיני מחזה ושוק שכן יפה כחי אצל נשיי ועבדיי [יא] הרי הוא אומר [4]לכהן הזורק את דם השלמים לו יהיה בא זרוק ואכול יצא טבול יום קוליו וחמוריו על ראשו אונן מימינו מחוסר כפרה משמאלו [טז]פריך רב אחאי לימא ליה תן לי מבכור ואוכל משום דא״ל ומה במקום שהורע כחי בחטאת [יז] אצל נשיי ועבדיי דחיתיך מחטאת ישראל מקום שיפה כחי בבכור דכוליה דילי היא [יח] אינו דין שאדחך ממנו ומה אם דחיתני מחטאת שכשם שהורע כחך כך הורע כחי תדיחני מבכור שכשם שיפה כחך כך יפה כחי הרי הוא אומר [5]את דמם תזרוק על המזבח ואת חלבם תקטיר ובשרם יהיה לך בא זרוק ואכול ואידך פריך ליה [יח] מי כתיב ובשרם [יט] לכהן תזרוק ובשרם יהיה לך כתיב אפי׳ לכהן אחר והיכי עביד הכי והאמר [כ]רבהברבר חנה א״ר יוחנן [כא]בכל מקום מותר להרהר חוץ ממרחץ ומבית הכסא לאונסו שאני:

כי טמא מה טמא כמה דלא טהור [א] לא אכיל אף האי נמי כמה דלא מתקן [ב] לא אכיל קא משמע לן: כל שאינו ראוי וכו׳: ולא והרי בעל מום דלא ראוי לעבודה וחולק ותו הא ראוי לעבודה חולק הרי טמא בקרבנות ציבור דראוי לעבודה ואינו חולק ראוי לאכילה קאמר והרי קטן דראוי לאכילה ואינו חולק הא לא קתני השתא דאתית להכי לעולם כדקאמר מעיקרא אי משום טמא [ג] טמא לא קתני ואי משום בעל מום רחמנא רבייה: אפי׳ טמא בשעת זריקת דמים וטהור בשעת הקטר חלבים אינו חולק: הא טהור בשעת זריקת דמים וטמא בשעת הקטר חלבים חולק מתניתין דלא כאבא שאול דתניא [ד]אבא שאול אומר [א]לעולם אינו אוכל [ה] עד שיהא טהור משעת זריקה עד שעת הקטר חלבים דאמר קרא [1]המקריב את דם השלמים ואת החלב דאפי׳ הקטר חלבים נמי בעי: בעי רב אשי נטמא בינתיים מהו [ה] בשעת זריקה ובשעת הקטרה בעינן והאיבא או דלמא עד שיהא טהור משעת זריקה ועד שעת הקטר חלבים [ו] [ב]תיקו אמר רבא [ז] האי דינא מרבי אלעזר ברבי שמעון גמירנא דאמר [ג]בבית הכסא דנתה [ג]בא [ח] טבול יום ואמר תן לי ממנחה [יא] ואוכל אמר [י] לו ומה אם במקום שיפה כחך בחטאתך דחיתיך מחטאת ישראל [יא] ומה אם דחיתני מחטאת ישראל שכשם שהורע כחך במנחתך אינו דין שאדיחך ממנחת ישראל [יא] שכשם שהורע כחי כך הורע כחך [יא] הרי הוא אומר [2]לכהן המקריב אותה לו תהיה בא הקרב ואכול [יא] תן לי מחטאת ישראל ואוכל א״ל ומה במקום שהורע כחי במנחתי דחיתיך ממנחת ישראל מקום שיפה כחי בחטאתי אינו דין שאדיחך מחטאת ישראל א״ל ומה אם שדחיתני [יב] ממנחת ישראל שכשם שהורע כחך כך הורע כחי דחדחיני מחטאת ישראל שכשם שיפה כחך כך יפה כחי [יא] הרי הוא אומר [3]הכהן המחטא אותה יאכלנה בא חטא [יג] ואכול אמר ליה תן לי מחזה ושוק ואוכל אמר ליה ומה במקום שיפה כחך בחטאתך דחיתיך [מחטאת ישראל] (מחזה ושוק) מקום שהורע כחך בשלמים שאין לך בהן אלא חזה ושוק אינו דין שאדיחך [יד] מה אם דחיתני מחטאת [טו] שכן הורע כחי אצל נשיי ועבדיי תדחיני מחזה ושוק שכן יפה כחי אצל נשיי ועבדיי [יא] הרי הוא אומר [4]לכהן הזורק את דם השלמים לו יהיה בא זרוק ואכול יצא טבול יום קוליו וחמוריו על ראשו אונן מימינו מחוסר כפרה משמאלו [יז]פריך רב אחאי לימא ליה תן לי מבכור ואוכל משום דא״ל ומה במקום שהורע כחי בחטאת [יח] אצל נשיי ועבדיי דחיתיך מחטאת ישראל מקום שיפה כחי בבכור דכוליה דילי היא [יט] אינו דין שאדחך ממנו ומה אם דחיתני מחטאת שכשם שהורע כחך כך הורע כחי תדיחני מבכור שכשם שיפה כחך כך יפה כחי הרי הוא אומר [5]את דמם תזרוק על המזבח ואת חלבם תקטיר ובשרם יהיה לך בא זרוק ואכול ואידך פריך ליה [יט] מי כתיב ובשרם [כ] לכהן תזרוק ובשרם יהיה לך כתיב אפי׳ לכהן אחר והיכי עביד הכי והאמר [כא]רבהברבר חנה א״ר יוחנן [כב]בכל מקום מותר להרהר חוץ ממרחץ ומבית הכסא לאונסו שאני:

ג) [הרי] **טמא בקרבנות ליבור.** תימה לגמי מיעטיך לגבעל מום מעיקרו מד למקילה ומד למחוקה למי מחד ה״מ דוקא למקילה ולא מחוקה כמו קטן דאוכל ואינו חולק וי״ל כיון דמסכחן מס ועשה בעל מום למין חילוק בין מקילה למחוקה דבסחמא [ו] ה״מ לגבעל מום מעיקרו [ב] ות״ת דהכא מייתרי ליה הגך תלתא כל זכר דכתיבי בממנה וחטאת ואשם מצמע ליה מהדדי וגבי טבול יום בדינא דר״ש בר׳ שמעון מצריך תלת קראי למנחת ישראל וחטאת וחזה ושוק: **הרי טמא בקרבנות ציבור דראוי לעבודה ואינו חולק.** תימה לפריך מטמא בקרבנות ליבור שהיו בעיא לעיל והוה מצי למיפרך מכהן גדול אונן ולחוי [ו] לעבודה דאינו חולק דפסיטא לן לעיל בריש פירקין [לט.] כדמוכח בהלית: **מה אם דחיתני מחטאת שכן הורע בחי אצל נשיי ועבדיי.** תימה למאי לא קאמר כדקאמר לעיל ומה אם דחיתני מחטאת שכשם שיפה כמי כך יפה כחך תדיחני ממזה ושוק שכשם שהורע כמי כך הורע כחך: **פריך רב אחאי.** בכל מקום לשונו משונה כדאמרינן בריש כתובות (דף 3:) פשיטא רב אחאי ומתוך כך היה לומר רבינו שמואל דהוה רב אחאי שעשה השלמות שהיה מרבנן סבוראי דבתר רבינא ורב אחאי דהוסיף [ח] הוראה וכתבו אחרי כן דבריו בסוף [ט] הש״ס ומיהו בהיה כמחוסות שכתב רב אחאי דמייתי בתריה [י]:

ד) תיקו אמר רבא [ז] האי דינא מרבי אלעזר ברבי שמעון גמירנא דאמר [ג]בבית הכסא דנתה [ג]בא [ח] טבול יום ואמר תן לי ממנחה [יא] ואוכל אמר [י] לו ומה אם במקום שיפה כחך בחטאתך דחיתיך מחטאת ישראל [יא] ומה אם דחיתני מחטאת ישראל שכשם שהורע כחך במנחתך אינו דין שאדיחך ממנחת ישראל [יא] שכשם שהורע כחי כך הורע כחך [יא] הרי הוא אומר [2]לכהן המקריב אותה לו תהיה בא הקרב ואכול [יא] תן לי מחטאת ישראל ואוכל א״ל ומה במקום שהורע כחי במנחתי דחיתיך ממנחת ישראל מקום שיפה כחי בחטאתי אינו דין שאדיחך מחטאת ישראל א״ל ומה אם שדחיתני [יב] ממנחת ישראל שכשם שהורע כחך כך הורע כחי דחדחיני מחטאת ישראל שכשם שיפה כחך כך יפה כחי [יא] הרי הוא אומר [3]הכהן המחטא אותה יאכלנה בא חטא [יג] ואכול אמר ליה תן לי מחזה ושוק ואוכל אמר ליה ומה במקום שיפה כחך בחטאתך דחיתיך [מחטאת ישראל] (מחזה ושוק) מקום שהורע כחך בשלמים שאין לך בהן אלא חזה ושוק אינו דין שאדיחך [יד] מה אם דחיתני מחטאת [טו] שכן הורע כחי אצל נשיי ועבדיי תדחיני מחזה ושוק שכן יפה כחי אצל נשיי ועבדיי [יא] הרי הוא אומר [4]לכהן הזורק את דם השלמים לו יהיה בא זרוק ואכול יצא טבול יום קוליו וחמוריו על ראשו אונן מימינו מחוסר כפרה משמאלו [יז]פריך רב אחאי לימא ליה תן לי מבכור ואוכל משום דא״ל ומה במקום שהורע כחי בחטאת [יח] אצל נשיי ועבדיי דחיתיך מחטאת ישראל מקום שיפה כחי בבכור דכוליה דילי היא [יט] אינו דין שאדחך ממנו ומה אם דחיתני מחטאת שכשם שהורע כחך כך הורע כחי תדיחני מבכור שכשם שיפה כחך כך יפה כחי הרי הוא אומר [5]את דמם תזרוק על המזבח ואת חלבם תקטיר ובשרם יהיה לך בא זרוק ואכול ואידך פריך ליה [יט] מי כתיב ובשרם [כ] לכהן תזרוק ובשרם יהיה לך כתיב אפי׳ לכהן אחר והיכי עביד הכי והאמר [כא]רבהברבר חנה א״ר יוחנן [כב]בכל מקום מותר להרהר חוץ ממרחץ ומבית הכסא לאונסו שאני:

ה) [ע״ש], **ו)** [קידושין יב. וש״נ], **ז)** ברכות כד: שבת מ: קנ. קידושין לג. ע״ז מד: ירוש׳ שם, **ח)** שייך לע״א, **ט)** וע׳ רש״ק מס שמיני קונטיא זו וע׳ פיוס מלאיוות, **י)** [וע״ע תו׳ כתובות ג: ד״ה פשיטא].

מתני' א)כל שלא זכה המזבח בבשרה לא זכו כהנים בעורה שנאמר 1עולת איש עולה שעלתה א] לאיש ב)עולה שנשחטה שלא לשמה אע"פ שלא עלתה לבעלים עורה לכהנים ג)אחד עולת האיש ואחד עולת האשה עורותיהן לכהנים ד)עורות קדשים קלים לבעלים ה)עורות קדשי קדשים לכהנים קל וחומר ומה אם עולה שלא זכו בבשרה זכו בעורה קדשי קדשים שזכו בבשרה ב] אינו דין שיזכו בעורה אין מזבח ג] יוכיח שאין לו עור בכל מקום: **גמ'** א)ת"ר עולת איש ו)פרט לעולת הקדש דברי ר' יהודה רבי יוסי בר' יהודה אומר פרט לעולת גרים מאי פרט לעולת הקדש אמר רבי חייא בר יוסף פרט לעולה הבאה מן המותרות הניחא למ"ד מותרות לנדבת ציבור אזלי אלא למ"ד מותרות לנדבת יחיד אזלי מאי איכא למימר כדאמר רבא ג)2העולה עולה ראשונה ה"נ העולה עולה ראשונה רבי אייבו א"ר ינאי פרט למתפים עולה לבדק הבית לא ד] מיבעיא למ"ד קדשי בדק הבית תפסי מדאורייתא אלא אפילו למ"ד לא תפסי ה] הני מילי בשר אבל עור תפים וכן אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה פרט לעולה הבאה מן המותרות א"ל רב המנונא לרב נחמן ג)כמאן כרבי יהודה הא הדר ביה דתניא ששה לנדבה לעולה הבאה מן המותרות שלא ו] יהו כהנים זכאין בעורה דברי רבי יהודה אמר לו רבי נחמיה ואמרי לה ר"ש אם כן ביטלת מדרשו של יהוידע הכהן דתניא ז] ז)זה מדרש דרש יהוידע הכהן 3אשם הוא אשם אשם לה' ז)כל שבא משום ח] חטאת ומשום אשם ילקח בו ט] עולות הבשר לשם ח)עורה לכהנים א"ל אלא מר במאי מוקים לה א"ל מוקמינא ליה במקדיש נכסיו וכדרבי יהושע ט)דתנן המקדיש נכסיו והיו בהן בהמות הראויות לגבי מזבח זכרים ונקבות ר"א אומר ט)זכרים ימכרו לצורכי עולות נקבות ימכרו לצורכי זבחי שלמים ודמיהן יפלו עם שאר נכסים לבדק הבית רבי יהושע אומר זכרים עצמם יקרבו עולות ונקבות ימכרו לצורכי שלמים ויביא בדמיהן עולות ושאר נכסים יפלו לבדק הבית ואפי' לרבי יהושע דאמר אדם חולק הקדישו הני מילי בשר אבל עור תפים רבי יוסי ברבי יהודה אומר פרט לעולת גרים אמר ליה רב סימאי בר חילקאי לרבינא אטו גר לאו איש הוא אמר ליה פרט לגר שמת ואין לו יורשים י)תנו רבנן 1עולת איש אין לי אלא עולת איש י)עולת גרים י] נשים ועבדים מנין ת"ל עור העולה ריבה אם כן מה תלמוד לומר עולת איש עולה שעלתה לאיש פרט לשנשחטה חוץ לזמנה וחוץ למקומה שלא יהו הכהנים זכאין בעורה יכול שאני מרבה יא] שנשחטה שלא לשמה הואיל ולא עלתה לבעלים

מתני' כל שלא זכה המזבח בבשרה. כגון שאירע בה פסול קודם זריקה דלא היתה לה שעת יב] היתר למזבח: **עורה לכהנים.** מקראי יג] איתרבאי בברייתא בגמרא: **ואחד עולת האשה.** דאיתרבאי נמי מקרא: **עורות קדשי קדשים.** חטאות ואשמות לכהנים כדמפרש טעמא ואזיל: **אין המזבח מוכיח.** כלומר ואין לך לומר מזבח יוכיח שזכה בבשר העולה ולא זכה בעורה ואף אתה אל תתמה בקדשי קדשים שאע"פ שזכו כהנים בבשרן לא יזכו בעורן אין זו הוכחה שאין למזבח עור בכל מקום אבל לכהנים מצינו שזכו בעור העולה וקל וחומר שיזכו בעורות קדשי קדשים: **גמ' פרט לעולת הקדש.** לקמיה מפרש לה: **פרט לעולת גרים.** לקמיה פריך אטו גר לאו איש הוא: **מן המותרות.** דכל יד] אשמות של רעייה כגון תמורת אשם ואשם שמתו בעליו ושכיפרו טו] בעליו באחר דקיימא לן טז] ירעו וימכרו ויפלו דמיהן לנדבה והוא עולת קיץ המזבח דלאו עולת איש הוא אלא נדבת צבור היא ונסכיה משל צבור ואין בעליו סומך עליה ואינו יז] שוחטה כדתנן בתמורה (דף כ:): **הניחא כו'.** פלוגתא דרבי אליעזר יח] ורבנן היא בתמורה (שם): **לנדבת צבור.** לקיץ המזבח: **לנדבת יחיד.** בעליו של אשם שניתותר הוא עצמו מביא עולה בדמיו והוא סומך עליה ושוחטה יט] ונסכיה קריבין משלו: **כדאמר רבא.** (יומא דף לד.) גבי וערך עליה העולה דילפינן מינה מנין שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר ת"ל וערך עליה העולה וגו' ואמרינן מאי תלמודא ואמר רבא העולה משמע העולה ראשונה האמורה בסדר קרבנות היום הכא נמי עור העולה כתיב העולה ראשונה שהופרשה מתחילה לשם עולה ולא הבאה ממותר אשם וממותר חטאת ולקמיה פריך והא קי"ל עורה כ] לכהנים ממדרש יהוידע הכהן: **פרט למתפים עולתו לבדק הבית.** שאין עורה לכהנים: **ולא מיבעיא וכו'.** בפ' בתרא דתמורה (דף לג:) דקאמר עולה המתפים עולה לבדק הבית אין בה אלא עיכוב גיזברים בלבד ומותבינן לעולה המתפים עולה לבדק הבית אסור לשוחטה עד שתפדה ומשני עולה האי דמצריך ליה פדיה מדרבנן מכלל מאן כא] דמותיב בעי למימר דאורייתא ולענין עורה לא מיבעיא למ"ד מדאורייתא תפסה בה קדושת בדק הבית דאין עורה לכהנים אם שחטה עד שלא נפדית דלאו עולת איש הוא אלא עולת הקדש: **אלא אפי' למ"ד.** מדרבנן בעלמא אבל מדאורייתא לא: **הני מילי.** דמדאורייתא לא: **בשר.** דשל מזבח הוא ואין קדושה חלה עליו כב] שאינו שלו על פיו אבל עור דלאו ממון מזבח הוא וכהנים אכתי לא זכו ביה תפיס: **כמאן כרבי יהודה.** לקמן מייתי לה דאמר אין עורה לכהנים: **הא הדר ביה.** דקאמרי ליה אם כן בטלת מדרשו של יהוידע הכהן ולא אהדר להו מידי: **ששה לנדבה.** בי"ג שופרות שהיו במקדש קמיירי דכתוב עליהן תקלין חדתין [ותקלין עתיקין] קינין וגוזלי עולה עצים ולבונה וזהב לכפרת וששה לנדבה [שקלים פ"ו ה"ד] ומפרש מאי ניהו ששה לנדבה: ה"ג **ששה לנדבה לעולה הבאה מן המותרות שאין הכהנים זכאין בעורה** כג]: **אשם לה'.** אי אפשר כד] אשם לה' שכבר נאמר אשם לכהן כחטאת כאשם תורה אחת להם וגו' [ויקרא ז] הא כיצד כל דבר הבא ממותר חטאת כגון מפריש מעות לחטאתו וניתותר מהן וממותר אשמות כגון הנך דאזלי לרעייה דקיימא לן (תמורה דף יח.) כל שבחטאת מתה באשם רועה: **ילקח בהן כו'.** נמצאו שני כתובים מקויימין אשם לה' בשר לעולה כה] ואשם לכהן העור והיינו דכתיב [מלכים ב יב] כסף אשם וכסף חטאות לא יובא וגו': **אלא מר במאי מוקי לה.** להא דתני לעיל פרט לעולת הקדש: **וכרבי יהושע.** דאמר זכרים עצמן יקרבו עולות והך עולת הקדש היא וכדמסיים ואזיל דכי א"ר יהושע דחייל שם מזבח עלייהו מעיקרא אמאי דחזי למזבח קאמר אבל בעור מודה דחייל עלה כו] קדושת בדק הבית: **המקדיש נכסיו.** לבדק הבית: **הראויות למזבח.** תמימים: **זכרים ימכרו לצרכי עולות כו'.** דקי"ל בתמורה (דף לג.) המתפים תמימים לבדק הבית כשהן נפדין אינן נפדין אלא למזבח שכל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם: **זכרים עצמן יקרבו עולות.** לשם אותו האיש דקסבר אדם חולק הקדישו ואע"ג דמקדיש כז] סתמא דעתיה הוה להקריב כח] למזבח הראוי לו: **ונקבות ימכרו כו'.** אבל הן עצמן לא יקרבו שלמים כט] עד שימכרו דכיון דמקדיש סתמא הכל הקדיש הראוי למזבח דומיא דבדק הבית שכולו קדוש הלכך לדמי עולה אקדשינהו. ובהך עולה דרבי יהושע זכרים ל] הקריבים עולות קא"ר יהודה לעיל פרט לעולת הקדש: **ואפי' לרבי יהושע.** כלומר ואע"ג דאמר ר' יהושע אדם חולק הקדישו הראוי למזבח למזבח ושאינו ראוי למזבח יהא לבדק הבית לא שיהו כשאר קדשי מזבח שעורותיהן לכהנים דמודה הוא שהעור נתפס לבדק הבית כשאר נכסים שלו: **ואין לו יורשין.** דאין לה בעלים לא]: ה"ג **עולת איש אין לי אלא עולת איש עולת נשים ועבדים מנין ת"ל כו':** **העולה.** קרא יתירא הוא דלא איצטריך למכתב אלא העור לכהן אלא לרבות בא: **הואיל ולא עלתה לבעלים.** ואף על פי שהיא כשרה לא

הניחא למ"ד מותרות לנדבת **ציבור אזלי.** תימה לדידיה מ"ש דממעט מותרות טפי מעולת תמיד וי"ל דסברא הוא למעוטי טפי מותרות משום דהיו מעיקרא לאיש: **אלא למ"ד לנדבת יחיד מאי איכא למימר.** תימה מאי קשיא ליה הא רבי יהודה דממעט הכא עולת הקדש הוא דקאמר בסמוך לנדבת ציבור אזלי דקתני ששה לנדבה ואי לנדבת יחיד לא היה משימה בשופר דקרבן יחיד בעי סמיכה וי"ל דלא שמיע ליה ההיא ברייתא תדע דאי שמיע ליה הא הדר ביה רבי יהודה ממדרשו של יהוידע: **לא מיבעיא למ"ד קדשי בדק הבית תפסי מדאורייתא.** תימה לדידיה אמאי איצטריך קרא הכא דאם שחט קודם פדייה אין עורה לכהנים פשיטא דקדשי בדק הבית היו בכלל העמדה והערכה: **אין לי אלא עולת איש גרים נשים ועבדים מנין.** משמע מחד קרא הוה ממעטינן נשים ועבדים ודין הוא דהא ילפינן מהדדי בג"ש דלה לה מאשה והקשה הר"ר חיים דבפרק החובל (ב"ק דף פח.) מצריך תרי קראי גבי עדות חד למעוטי נשים וחד למעוטי עבדים וי"ל דגבי מצות הוא דילפינן מהדדי בג"ש דלה לה אבל גבי עדות לא שייך למילף דאין תלוי בנאמנות שהרי משה ואהרן לא מעידין לא משום דלא מהימני הלכך היכא דגלי גלי ז):

עין משפט נר מצוה

לז א מיי' פ"ה מהל' מעה"ק הלכה כ:
לז ב מיי' פי"ט מהל' פסה"מ הלכה ט:
לח ג מיי' פרק ה מהלכות מעה"ק הלכה כא:
לט ד ה מיי' שם הלכה יט:
מ ו מיי' שם הלכה כא:
מא ז מיי' פ"ה מהל' פסה"מ הלכה ט ופ"ד מהל' שקלים הלכה ט:
מב ח מיי' פ"ה מהל' מעה"ק הלכה כא:
מג ט מיי' פ"ה מהלכות ערכין הלכה ז:
מד י מיי' פ"ה מהל' מעה"ק הלכה כא:

תורה אור השלם

1. וְהַכֹּהֵן הַמַּקְרִיב אֶת עֹלַת אִישׁ עוֹר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לַכֹּהֵן לוֹ יִהְיֶה: ויקרא ז, ח
2. וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ לֹא תִכְבֶּה וּבִעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֵצִים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר וְעָרַךְ עָלֶיהָ הָעֹלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים: ויקרא ו, ה
3. אָשָׁם הוּא אָשֹׁם אָשַׁם לַיהוָה: ויקרא ה, יט

מוסף רש"י

כדאמר רבא העולה עולה ראשונה. מדלא כתיב וערך עליה עולה אלא העולה הכי קאמר וערך עליה מיד העולה החשובה האמורה תחלה לכל העולות, והיינו עולת תמיד דפרשת קרבנות (בפ' פנחס) דקרבן תמיד כתיב ברישא (פסחים נח: וכעי"ז כתובות קו.). או: העולה משמע העולה תהא ראשונה לכל הקרבנות (מנחות מט.): דאי לאוריי בעלמא אתא שיקטירו עליה עולה ושלמים, נכתוב וערך עליה (יומא לד.) **ששה לנדבה.** ששה שופרות היו לנדבת צבור הבאה מן המותרות דחטאות ואשמות וכל הנך דאמרינן יפלו לנדבה, ובפרק בתרא דמנחות (קז:) מפרש הני ששה כנגד מי (תמורה כג.): **ודמיהן יפלו עם שאר נכסים לבדק הבית.** דסבר ר"א סתם הקדשות לבדק הבית ואפילו מידי דחזי למזבח אבל אינו יוצא מידי מזבח לעולם, ור' יהושע סבר לא שביק איניש קדושת מזבח ומקדיש לבדק הבית מידי דחזי למזבח, הלכך מסתמא למזבח אקדשינהו והן עצמן יקרבו עולות (שם כ. וכעי"ז שם לא:) **ויביא בדמיהן עולות.** דסתמייהו לעולה אקדשינהו, דהוא קרבן קדוש וחשוב מכל הקרבנות (שם כ. וש"מ):

מסורת הש"ס

א) ת"כ צו פ"ט ה"א, ב) [פסחים נח: וש"נ] ת"כ שם פ"ב ה"י, ירוש' פסחים פ"ה ה"א, ג) ע' שקלים פ"ו מ"ד, ד) שקלים שם [תמורה כג: ע"ש] כעי"ז יבמות צד. כתובות מט., ה) שקלים פ"ד מ"ד, ב"ב קנא. תמורה כ. לא:, ו) ת"כ צו פ"ט ה"א, ז) [ובב"ק פח. ד"ה יהא תירצו באופן אחר].

שינויי נוסחאות

א] נ"א שזכה לאיש (גליון, והוא מדפו"י). ועי' במלא"ש שהיה לפניו הגירסא שעלתה לאישים. ופי' דדריש איש מלשון אשה ריח ניחוח. וע"ש דהרמב"ם מפרש כן גם לגיר' שלנו: ב] בבשרן כו' בעורן (כתה"י ושמכ"י): ג] המזבח מוכיח (*ש"מ): ד] צ"ל ולא (*ש"מ): ה] תפסי מדאורייתא (ד"ו רפ"ט וש"ח): ו] בכתה"י שאין הכהנים זכאין (דק"ס, וכ"ה ברש"י): ז] צ"ל דתנן (*גליון): ח] בכתה"י משום חטא ומשום אשמה (דק"ס. וכ"ה במשניות): ט] בהן עולות כו' והעורות לכהנים כצ"ל (ש"מ): י] רש"י ז"ל ל"ג תיבת גרים. וכן מחקה בש"מ. ומדברי הרמב"ם נר' דגרס גוים (כ"כ הכ"מ). ועי' בה"ז וצ"ק ושאר מפרשים שהאריכו בזה. ועי' בליקוטים: יא] גיר' הצ"ק ממעט: יב] נ"א שעת הכושר (כי"י): יג] מקרא (כי"י): יד] צ"ל דמי אשמות (*ש"מ). ובצ"ק גרים דאף אשמות. עש"ב: טו] נ"א ושנתכפרו (כי"פ). וכ"ה בפסחים עג ע"א ובשבועות יב ע"א, וכן ברש"י לעיל ה ע"ב ועוד. אמנם במשנה תמורה כ' ע"ב הגי' ושכיפרו. וכ"ה ברמב"ם: טז] צ"ל דקיי"ל בכולן ירעו (*ש"מ): יז] גי' ח"נ ואינו עובדה. ועי' במשנה דתמורה שם: יח] צ"ל אלעזר (*ש"מ וגליון): יט] גי' ח"נ ועובדה: כ] דעורה (*ש"מ): כא] צ"ל דמאן (*ש"מ): כב] על דבר שאינו שלו כצ"ל (גליון בשם צ"ק): כג] בש"מ וצ"ק נוסף מספר ישן פי' אלא חוזרין ומוכרין העור ולוקחין בדמיו בהמה לעולה לקייץ המזבח דברי רבי יהודה. ע"כ: כד] א"א לומר אשם כצ"ל (*ש"מ): כה] בכתה"י העולה: כו] עליה (*ש"מ): כז] צ"ל דאקדיש (*ש"מ): כח] נ"א להקדיש (כי"פ): כט] נ"א שלמים אלא ימכרו ויביא בהן עולות דכיון דאקדיש סתמא הכל הקדש הראוי וכו' (כי"י): ל] צ"ל של זכרים (*ש"מ): לא] בכי"פ נוסף כשהביאה לעזרה מת:

ליקוטים

עולת גרים נשים ועבדים מנין. רבינו שלמה לא גריס עולת גרים, ונראה דמשום קושיא דלעיל דפריך אטו גר לאו אדם הוא. ובספר ישן קדשים שנעתק מספר של רבינו שלמה כתוב בו עולת גרים אלא שנמחק בשני נקודים. מיהו אין צריך למחוק דכמה דברים נסיב תורת כהנים אגב אחריני נשים ועבדים דשפיר מפיק להו מחד קרא, וכן משמע בכל מקום דדין אחד להם. (ר"ש משאנץ ת"כ צו פ"ד פ"ט)

עין משפט נר מצוה

מה א מיי׳ פ״ק מהל׳ מעה״ק הלכה יח:

מז ב מיי׳ שם הלכה כ:

מז ג מיי׳ פ״ג מהלכות כלאים הלכה י ופרק יט מהלכות פסה״מ הלכה ט ועיין טוש״ע יו״ד סי׳ שז סעי׳ ג:

מה ד מיי׳ פ״ק מהל׳ מעה״ק הלכה יח:

תורה אור השלם

1. וְהִכְהֵן הַמַּקְרִיב אֶת עֹלַת אִישׁ עוֹר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לְכֹהֵן לוֹ יִהְיֶה: ויקרא ז, ח

2. וְהִפְשִׁיט אֶת הָעֹלָה וְנַתַּח אֹתָהּ לִנְתָחֶיהָ: ויקרא א, ו

3. בְּחַטֹּאת בָּאָשָׁם תּוֹרָה אַחַת לָהֶם הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יְכַפֶּר בּוֹ לוֹ יִהְיֶה: ויקרא ז, ז

מוסף רש"י

עורות קדשי קדשים מנין. עורות חטאות ואשמות וקרבנות ציבור מתחלקין עורות קדשי הקדשים לכהנים: ת"ל עור העולה אשר הקריב. ולעיל מזמקום מעולה כל עורות קדשי קדשים (פסחים נז.) **ונאמר באשם לו יהיה.** כחטאת כאשם מוכה אחת דכתיב ככהן הגו׳ לו יהיה (לעיל פו.) מה להלן עצמותיו מותרין. לעשות מהן כלים. אף שמעתי שהרי נאכל לכהנים ועוסק בעצמות לא שייך לומר בדבר שנאכל (לעיל צח.). לו: בעצמות שלהן כשם שהן מותרין לפי לקחת הבקיעה ואשם דעצמותיו מותרים שהרי בשרו מותר ואין ליקור נותר על גבי עליהם לפיכך כלים שנתמלין בפסחים הרלוי לפיכך כלים שנתמלין בפסחים העצמות והגידין יפרקו לאשם עשר והוין הא לי לית בהו מומא דיצתיכו מלומא היכא לפין לאו לפיכך מין נותר על גבי (מנחות פפ. מכות״ז) **אף כאן.** לפילו עולה מע״ג דכולה כלין, עצמותיו מותרין, ומפי דנקט אשם טפי משום דמכל מד מייתי מלא דרשת, ועוד נאשם כתיב הוא לאחר הקטרת אימורים ומשמע הוא שאשם ולא עצמותיו אשם (מנחות שם) **לו יהיה** קרא יתירא הוא. דמפי למיכתב עור העולה אשר הקריב לכהן יהיה (לעיל פו.):

ליקוטים

והלכתא כדברי חכמים בשר בקבורה והעור בשריפה. בכור בעל מום מותר להאכילו לגרים ולכלבים שנאמר כצבי וכאיל כו׳. במה דברים אמורים בבכור שנשחט ונמצא כשר, אבל בכור שמת או נשחט ונמצא טריפה אסור להאכילו לגרים ולכלבים דכל היכא דלא קרינא ביה תאכלנו לא קרינא ביה כצבי וכאיל להתירו לגרים ולכלבים כו׳. תדע שכן הוא שאל״כ קשיא דר׳ עקיבא אדר׳ עקיבא שהרי ר״ע אומר בבכורות (לב ע״ב) דבכור בעל מום מאכילין אותו לגרים, ואילו במסכת זבחים פ׳ טבול יום שנינו שר״ע אומר שהשוחט בכור בעל מום בבבולין ונמצא טריפה שיאותו הכהנים בעורו ומשמע ולא בבשרו, הרי למדת שמאחר שנמצא טריפה דלא קרינא ביה תאכלנו שלא יהנו בבשרו להאכילו לגרים. וכן פירש רבינו שלמה שלא התיר ר״ע אלא לעורו ולא בשרו, וגרס שם אמר רבי חייא הלכה כר״ע ואף ר״ע לא אמר אלא כשהתירו מומחה אבל לא התירו מומחה לא. ויש ספרים שגורסין שם אחר כך והלכה כדברי חכמים בשר בקבורה ועור בשריפה, ורש״י אינו גורס שם אלא והילכתא כדברי חכמים ולא קאי אבכור בעל מום שדיבר בו ר״ע שמזה פסקינן הלכה שיאותו, אבל קאי אעור קדשי מקדש וארישא קאי דא״ר חנינא סגן הכהנים מימי לא ראיתי עור שיוצא לבית השריפה וחכמים אומרים אין לא ראינו ראיה אלא יצא לבית השריפה (ממ״ג עמ״ג לע״ב): ומה שכתב מר דרש״י לא גריס הילכתא כחכמים, ברשות מורי לא כי אלא לא (גבי) [גריס] בשר בשריפה ועור בקבורה כדאיתא בסמ״ג, ומפרש סמ״ג טעמיה דס״ל הילכתא כחכמים דפליגי אדר׳ חנינא אבל לעולם הלכתא כר׳ עקיבא, כן דעת סמ״ג. ותמהתי עליו היאך יתכן זה כיון דר׳ עקיבא מעדותו של ר׳ חנינא [הוא] דקא יליף מינה, אם נתרוענ היסוד נפל הבניין. אבל הפ׳ (המא׳) [המחוור] במה שפרש״י דדעת רש״י דלא גריס שריפה דלא שייכא שריפה בקדשי הגבולין נגון בכור בעל מום, דעליה קאי ר׳ עקיבא, אלא בקדשי מקדש, הילכך גריס סתמא הלכתא כחכמים, (ועוד דבשר) [ועור ובשר] בקבורה. וכל זה כבר כתבתי למר בקיצור מדברי הרא״ש (פ״ה דבכורות סוף סי׳ ב׳) אלא בתשובת ר״י משמע דר״ת עשה לו קרנים בסדרו אבל לא נודע למה, מאיזה טעם לא נדרוש ליה להאי פיסקא דהלכתא כחכמים (שו״ת מסורת״ל סימן קמז):

ומודה רבי שאין הפשט קודם לדבריו. מסמע הכא דלכ״ע היכא דנולד פסול קודם הפשט וקודם זריקה אין הדם מרצה על העור ותימה דבפרק הגוזל קמא (ב״ק דף קיח.) אמר גבי נתן מאשם ליסוירין וכפף לידעיה דאם קדמו בני יסוירין והקריבו את האשם זו להניח דאיה לאשר עורות מעולה [ד] שפרט בה הכתוב לבדה מפני שלא הוצרכנו ללמוד על שאר עורות מה תהא עליהן אלא על זו עולה בלבד: **ועורותיהן עמהן.** כדכתיב ואת [ה] הפר ואת עורו וגו׳: **רלו מפשיטין** [ו]. שהרי לא הצריכו להפשיט ותמנו לכהן כמות שהן כדכתיב כאשר אשם המאת כאשם תורה אחת וגו׳: **נאמר כה והפשיט.** והשאר למזבח ועל העור שהזקיקו להפשיט לא אמור מה תהא עליו ולמזבח מיקן יכול להפשיט (זה) [בהמה] [ז] פרט לך הקטר בחבריס מופשטין ולא פרט לך העור עמהן: **לו יהיה.** ריבויה דקרא [ח] המקריב את עולת איש ועליה קאי לו יהיה: **פרט לאחרן הוי.** לזה מזי להקרבה: **שיכול לא יזכו בנשר.** כלומר מע״פ שנתמעטו מלחלוק בשאר מלאכול [ט] לערב הוצרכו למעטן מן העורות [י]: **שיכול לא יזכו בנשר.** מפני שהוא לחוי [יא] לאכילה והן אינן רלויס לאכילה: **היוס: מדינא.** כי היכי דנפקא ליה לרבי ישמעאל ולמה לי קרא לעורות קדשי קדשים: **אשר הקריב.** דיליף ת״ק מיניה עורות קדשי קדשים מאי עביד ליה: **תיפוק ליה מנו יהיה.** כדנפקא ליה לרבי: **רבי ישמעאל לטעמיה.** דדריש לו יהיה לדרשא אחריתי: **קרא יהירא הוא.** דמצי למכתב עור העולה אשר הקריב לכהן ולשמוק: **מתני׳ אין עורותיהן לכהנים.** אלא נשרפים עם עולן: **לא ראיתי עור יולא** [יב] **נשריפה.** מדסופסטו. הכי מפרש לה בגמ׳ [קד.]: **ונמלא טריפה.** ואפילו שפסול זה היה בו קודם הפשט טומיל ולא ניכר עד לאחר הפשט יאותו הכהנים בעורו: **אין לא ראיתי ראיה.** שמא לא מירע בימיו שימלא טריפה אחר הפשט ומס מירע ומרפוהו הוא לא ראה: **אלא יצא לבית השריפה.** הוטיל וקודם הפשט הוה ליה [יב] **גמ׳** ס״ג גמר **כל שלא זכה המזבח בנשרה לא זכו הכהנים בעורה ואע״ג דאפשטיה לעור קודם זריקה.** ול״ג כל שאין לו בנשר [יב] דהסיא מאי בעיא לעניין דס מרלה על העור הא הסיא בכהן טמא קאמר. אלא ריסיה [יב] דהך דלעיל מהך נקט ואומיב (ט) הכי קאמר כל שלא זכה המזבח בנשרה כגון שאירע בו פסול קודם זריקה דלא הויה לה [יב] **בנשר** שעת היתר למזבח לא זכו הכהנים בעורה ולא פליג בין שהפשט קודם הפסול בין לא הופשט. דלמאן דע״ג דאפשטיה לעור קודם זריקה ובפסל הבשר ואח״כ זרק קאמר דלא זכו בעורה: **מני ר׳ אלעזר בר׳ שמעון היא דאמר.** לקמן (קד.) אין הדם מרלה על עור חלוץ בפני עלמו אלא בשר כגון אם נפסל הבשר ואין הדם מרלה עליו אף העור לא יפא מידי מעילה להיות ניתר לכהנים [יב] אמר הפשט: **עורותיהן לכהנים.** ואפילו אירע פסול זה קודם זריקה: **תמן לרבי.** דפליג עליה דרבי אלעזר לקמן (שם) ואמר הדם מרלה על עור חלוץ בפני עלמו אלא הרלאת בשר: **ומודה רבי שאין הפשט קודם זריקה.** מע״ג דאמר הדם מרלה על העור בפני עלמו היכא דאירע לאחר זריקה, מודה הוא שאין כהנים [יב] רגילין בכך שאסור לשהות הדם כל כך הלכך [י] נמי דקתני כל שלא זכה המזבח בנשרה לא זכו הכהנים בעורה טעמא משום דפסול דקודם זריקה קודם הפשט הוא [יא] ומיהו היכא דאירע להפשיט קודם זריקה ונפסל אחר הפשט מע״פ שלא זכה מזבח בנשר יזכו הכהנים בעורה ומשמיעו דבדם כהוא: **קודם שנזרקו לפפשט.** [יב] קודם זריקה אין עורותיהן לכהנים ואפי׳ הופשט ואח״כ נפסל וכל שכן כשהוא עם הבשר לאחר שנזרקו לפפשט. דהיינו לאחר זריקה עורותיהן לכהנים ואפי׳ עורו [יג] עם הבשר כשנפסל כדקאמר רבי אלעזר דכיון שנזרק הדם והורלה בשר שעה אחת יפשיטנו ועורו לכהנים: **על העור בפני עלמו.** אם הופשט ונפסל הבשר קודם זריקה וזרק הדם הומר העור דקסבר רבי אין עור פסול גולה הנפסל עם הבשר אבל הופשט קודם פסולו אחר׳ [יד] קודם זריקה אחית זריקה ושריף ליה וכל שכן [יה] אחר הפשט ואחר זריקה אם נפסל הבשר כגון שאירע בהן פסול קודם להפשיטן אין עורותיהן לכהנים אלא לאחר הפשיטן עורותיהן לכהנים [ז] אמר רבי חנינא סגן הכהנים מימי לא ראיתי עור שיוצא לבית השריפה [ח] אמר רבי עקיבא מאי עביד ליה פרט לטבול יום ומחוסר כיפורים ואונן ותיפוק ליה מלו יהיה רבי ישמעאל לטעמיה [ו] דאמר רבי יוחנן משום רבי ישמעאל נאמר בעולה לו יהיה ונאמר באשם [ג] לו יהיה מה להלן עצמותיו מותרין אף כאן עצמותיו מותרין מופני דאי לא מופני איכא למיפרך מה לאשם שכן בשרו מותר לו יהיה קרא יתירא הוא: **מתני׳** [ד] כל הקדשים שאירע בהן פסול קודם להפשיטן אין עורותיהן לכהנים לאחר הפשיטן עורותיהן לכהנים [ז] אמר רבי חנינא סגן הכהנים מימי לא ראיתי עור שיוצא לבית השריפה [ח] אמר רבי עקיבא מאי עביד ליה פרט לטבול יום ומחוסר כיפורים ואונן ותיפוק ליה מלו יהיה רבי ישמעאל לטעמיה [ו] דאמר רבי יוחנן משום רבי ישמעאל נאמר בעולה לו יהיה ונאמר באשם [ג] לו יהיה מה להלן עצמותיו מותרין אף כאן עצמותיו מותרין מופני דאי לא מופני איכא למיפרך מה לאשם שכן בשרו מותר לו יהיה קרא יתירא הוא: **מתני׳** [ד] כל הקדשים שאירע בהן פסול קודם להפשיטן אין עורותיהן לכהנים לאחר הפשיטן עורותיהן לכהנים אתאן לרבי דאמר הדם מרצה על העור בפני עצמו רישא רבי אלעזר ברבי שמעון סיפא רבי אמר אביי מדסיפא רבי היא רישא נמי רבי היא ומודה רבי [ו] שאין הפשט קודם זריקה רבא אמר מדרישא ר״א ברבי שמעון סיפא נמי ר״א בר״ש [יב] קודם הפשט

א) מיומת עור העולה ממקום (*ש״ם): **ב)** עור העולה (*ש״ם): **ג)** שיזכו (*ש״ם): **ד)** יזכו בכולן (ש״ם): **ה)** כש״מ עצמנו. וכן תיקן כרש״י: **ו)** הן נשרפין ועורותיהן עמהן כל״ל (*ש״ם). וכגי׳ בפיסא טוש מכל״ק: **ז)** לא רצו (כי״מ. וכדלעיל): **ח)** הקריב להכהן לו יהיה (כי״צ): **ט)** בגליון כ׳ לכל״ק מוסק מיומת ומחוסר כיפורים. וזו טעות, דהכל״ק לא נתכוון למסקן (פ״ם, סה״ק ודק״ם). ועי׳ גם רש״ש שמסה ע״ז: י) כל״ל **אבל יזכו** (*ש״ם): **יא)** כל״ל **ראיתי** (ש״ם. כי״ם וצ׳. וכ״ה ברש״י): **יב)** ומאי (כתה״י): **יג)** בבשר עולה ובאימורי קדשי קדשים כל״ל (צ״ק): **יד)** בכי״ הי שהעולה פרט: **טו)** בכ״פ ואת בשר הפר. וכל״ל, והוא בשמות כט יד: **טז)** מפשיטין כו׳. שהרי לא הזקיקן להפשט ונתנן לכהן כו׳ (כי״פ. וכעי״ז בש״ם): **יז)** דהא בהדיא כל״ל (*ש״ם, גליון): **יח)** דקרא והכהן המקריב את עולת איש עור העולה אשר הקריב וגו׳ ועליה קאי כו׳ (כי״פ): **יט)** כל לאכול (*ש״ם): **כ)** העורות שיכול כו׳ הל״ת (שמכ״י): **כא)** תינח האי ממקן הוא: **לכ)** דהיינו קודם (ש״ם): **כב)** כל לאכילה (*ש״ם): **כג)** יוצא לבית השריפה כל״ל (*ש״ם): **כד)** ביה פסול (ש״ם): **כה)** נכתב״י נוסף וכו׳: **כו)** הישא דהך דלעיל מינה נקט (עפ״י ש״ם וכי״פ): **כז)** כל״ל לו (ש״ם): **כח)** להכהנים הס״ד ומס״ד אחר הפשטן עורותיהן כו׳ (שמכ״י. כי״ה): **כט)** כל״ל הכהנים (ש״ם). וכי״פ שאין דרך בכך ואסור להשהות הדם כו׳: **ל)** הלכך מתניתין נמי [כל״ל] נכי״ פ) לא (ש״ם) וס״ם נוסף דשהם זריקה קודם הפשט הוא: **לכ)** דהיינו קודם (ש״ם): **לג)** נכי״פ עודו: **לד)** אפילו פסול קודם (שמכ״י): **לה)** וכל שכן אם אירע הפסול בבשר אחר הפשט ואחר זריקה דהוי העור להכהנים אבל אם כו׳ (ש״ם וב״ש): **לו)** נל״ל כיון דהתם (באה״מ): **לז)** כ״ל כיפר (ש״ם): **לח)** בס״ם וטס״ק מיקנו כל״ל בדם. וכן מיקן בכי״ג וסס כיון דאירע הפסול בדם. ועי׳ ניאור הדבריס בסה״ק. ועי׳ ס״ק דמפרש עפ״י גי׳ שלנו: **טל)** בל״ו ה״ג, [ובס״ מיקן הג״ה כלפניהן]. וגי׳ ס״ק ה״ג. וכ״ל הכל נמי כיון ליכול להניח הכסף קודם זריקה טוי לא טוכר פסולו: **מ)** כ״ל אחר שנשחט (ש״ם). וכ״ק מיקן קודם שנזרק: **מא)** כ״ל דהא (ש״ם: **מב)** מיומת לעיל ומס״ (הגרי״ב): **מג)** בל״ו פסולו בלא ומ״ו:

שיטה מקובצת

ונמצא טריפה שיאותו הכהנים בעורו. עיין סו״מ מכל״ס בגייר סי׳ ת״ח ובקלף סי׳ תע״ב:

רבי אלעזר ברבי שמעון הוא. קסבר בזריקה כשרה תלינן היתר העור מבעל נפסל בשר קודש זריקה אין העור מותר ואפילו הופשט קודש פסולו: **מ"ד.** הדם מרצה על העור לומר שנפסל בשר: **רבי אלעזר.** דלמר דם מע"פ שמין בשר: **אליבא דר' אלעזר ס"ע לא פליגי.** כלומר מילתיה דרבי אלעזר ברבי שמעון דאמר לא הורצה ולפי פלוגתא היא דעל כרחך מודה הוא [ח]לפלוגתא רבי אלעזר לא קאי דאפילו הכי קאמר דהא כוותיה דהא קאמר יזרוק לכתחילה אף ע"פ שמין בשר כגון מבעל או נשרף אלמא זריקה מעלייתא היא: **כי פליגי אליבא דרבי יהושע.** כלומר הא דאמר דם הורצה ולא יזרוק ולא כרבי יהושע אמרה לפי למילתיה: **ס"ג עד כאן לא ס"ד יהושע אלא בנשפך דליכא פסידא לכהנים.** ע"כ לא קאמר רבי יהושע אם אין בשר אין דם אלא לענין לעלות קרבן לגבעלים לכופה לליכא פסידא לכהנים והתורה אמרה (דברים יב) הבשר והדם: **אבל בעניין עור דליכא פסידא דכהנים אפילו רבי יהושע מודה.** אלא אליבא דרבי אלעזר מפקידנא [ט] להו אלא כדין ואם נשרף בשר או אבד קודם זריקה לכמחילה לא יזרוק וליכא [י] פסידא דכהנים שהרי לא קרב הקרבן [יא] ואם עבר וזרק הדם הויא זריקה להתיר העור מע"פ [יב] שלא עלה לו הקרבן הקריבה הוי וקרינן ביה עור העולה אשר הקריב: **מידי דהוה אחדיעבד.** דקתני אם זרק הולה. הניחא גבי נטמא ליכא למימר הניין מרלה אבל [יא] גבי יוצא לא מרלה הניין וקאמר אם זרק הורלה אלמא ק"ל [יב] היה לו לרבי יהושע בדרשה זו לאם אין בשר אין דם לאם זרק הורלה הלכך גבי אבוד וברוף נמי מע"ג בדיעבד נמי פסול דלמרינן בכילד זולין (פסחים עח:) לענין עור מיהא מודה: **למאומן לא קאמר.** להני הכשר מלומן בכך וכי קאמר ר' חנינא בנשרפין ממש פסולן: **והחילה קודס הפסח וקודס זריקה.** דבין לרבי בין לרבי אלעזר ברבי שמעון נפרך לרבי משום דקודס הפסח ולרבי אלעזר משום דקודס זריקה: **תנון קמאי.** מימי לא רמיתי עור מופסח יוצא לבית השריפה והנפסל קודס הפסח עורו נאכך בבשרו [טו] ואין מפשיטים אותו: **והחילה אחר הפסח קודס זריקה.** דלרבי אלעזר ברבי שמעון תלון [טז] ונאכך הוא: **ומאי רבי חנינא לרבי ס"ל.** דלמר הדם מרלה על העור: ס"ג **ואכ"א אפילו סימא כר' אלעזר בר"ש ומודה רבי שאין הפסח קודס זריקה.** אפילו סימא חנינא ברבי אלעזר ס"ל ודקא קשיא לך הא מיכא סירא בו [יז] אמר הפסח קודס זריקה לא מיתרמי בימיו דאפילו לרבי דאמר הדם מרלה על העור נפני עלמו מודה הוא דאין הפסח קודס זריקה (ולא הורגלו נכך) וכל שכן לרבי אלעזר ברבי שמעון לא הורגלו נכך: **והחילה נמלאת טריפה בבני מעייס.** לא [יח] נמלאת פסולו עד שהופסח ופסול זה קודס זריקה וקודס הפסח היה בו דקס"ל [יט] דבין לרבי ובין לרבי אלעזר נאכך כדאמרן לרבי משום דקודס הפסח ולרבי אלעזר משום קודס זריקה: **מרלה.** הומיל ולא הוכר פסולו קודס הפסח לרבי וקודס זריקה לרבי אלעזר מרלה על העור והבשר ישרף כשאר פסולי קדשים: **תנא מאי קמ"ל רבי עקיבא.** כיון דשמעינן לרבי חנינא דאמר בשאר קדשים מרלה למה לי למשמעינן בכור [כ]: **דאפילו בגבולין.** בכור נעל מום הנשחט בו [כא] בגבולין על מומו ולא התירו הכתוב אלא בהילה כדכתיב (דברים טו) בשעריך תאכלנו אבל אם עבר ושחטו בגבולין וקמשמעינן רבי עקיבא דהיכא דלא ניכר [כב] טריפתו עד לאחר שרלה בשחיטתו והפשיט העור ונמלא טריפה לאחר הפשט: **בשר בקבורה.** [כג] דאין מאכילין קדשים לכלבים ושריפה ליכא דאין שריפה בקדשים אלא כשהופלה [כד] לעזרה ונפסלו לאחר שחיטה: **והעור בשריפה.** לא ידענא טעמא. וגרלה בעיני דל"ג האי פירושא [כה] אלא ס"ג והלכה כדברי חכמים ותו לא מידי. ותוספתא [כו] זו גירסא דתלמידי [כז] מרביצאי [כח] היא וטעו במה שלמדנו במשנתינו במילתייהו דרבנן [כח] לגבי השריפה [ט] יצא לא קאמר אלא דאין שריפה בכור בגבולין אלא אדרבי חנינא דאמר לעיל בקדשי המקדש: **מתני' נשרפין בכיס הדשן.** חוץ לג' מחנות כדילף לקמן בפירקין [דף קה:]: **ומטמאין בגדיס.** לעסוקין בכך [כט] בהן כדכתיב (ויקרא טו) והכובס כובסת בגדיו וגו': **שלא למלומן.** שנפסלו טעונין [ל] שריפה כשאר פסולי קדשים: **בניס הבירה.** פעמים בעזרה פעמים בהר הבית כדלמרינן בגמרא [ע"ב]:

ומאי אחר הפשט קודם שנראו להפשט אחר שנראו להפשט מאי רבי ומאי רבי אלעזר בר' שמעון דתניא רבי אומר הדם מרצה על העור בפני עצמו ובשהוא עם הבשר נולד בו פסול בין קודם זריקה בין לאחר זריקה הרי הוא כיוצא בו [ו]רבי אלעזר בר"ש אומר אין הדם מרצה על העור בפני עצמו ובשהוא עם הבשר נולד בו פסול קודם זריקה הרי הוא כיוצא בו אחר זריקה הורצה בשר שעה אחת יפשיטנו ועורו לכהנים לימא בדרבי אליעזר ורבי יהושע קמיפלגי א] [1]ועשית עולותיך הבשר והדם [ג]רבי יהושע אומר א אם אין בשר אם אין בשר אין דם רבי אליעזר אומר דם אע"פ שאין בשר שנאמר [1]ודם זבחיך ישפך א"כ מה ת"ל ועשית עולותיך הבשר והדם לומר לך [ג]מה [2]דם בזריקה אף בשר בזריקה הא למדת שריוה יש בין כבש למזבח לימא מ"ד הורצה כר"א ומ"ד לא הורצה כר' יהושע [ב] אליבא דר"א כ"ע לא פליגי כי פליגי אליבא דרבי יהושע מ"ד לא הורצה כרבי יהושע מ"ד הורצה אמר לך עד כאן לא קאמר רבי יהושע התם אלא בבשר דליכא פסידא לכהנים אבל עור דאיכא פסידא לכהנים אפילו רבי יהושע מודה מידי דהוה אדיעבד [ג] דתנן [ד] [ז]נטמא בשר או נפסל או שיצא חוץ לקלעים ר"א אומר יזרוק רבי יהושע אומר [ג]לא יזרוק [ה]ומודה רבי יהושע שאם זרק [ד]הורצה: א"ר חנינא סגן הכהנים כו': ולא הרי פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים למצותן לא קאמרינן הרי [ה] קודם הפשט וקודם זריקה חלוץ קאמרינן והאיכא אחר הפשט וקודם זריקה לרבי אלעזר ברבי שמעון דאמר אין הדם מרצה על העור בפני עצמו רבי חנינא כרבי סבירא ליה ואיבעית אימא אפילו תוקמא [ו] כרבי אלעזר ברבי שמעון מודה רבי שאין הפשט קודם זריקה והאיכא נמצאת טריפה בבני מעיים קסבר נמצאת טריפה בבני מעיים מרצה דיקא נמי דקתני א"ר עקיבא מדבריו למדנו שהמפשיט את הבכור ונמצא טריפה שיאותו הכהנים בעורו ש"מ ואלא מאי קמ"ל ר"ע הא קמ"ל אפילו [ז] בגבולין א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן [ה]הלכה כר"ע ואף ר"ע לא אמר אלא בשהתירו מומחה אבל לא התירו מומחה לא [ו]והלכתא כדברי חכמים [ט] (בשר בקבורה והעור בשריפה): **מתני'** פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים בזמן שהן נשרפין כמצותן [י]נשרפים בבית הדשן [ה]ומטמאין בגדים ואם אינן נשרפין כמצותן נשרפין בבית [טו]הבירה ואינן מטמאין בגדים

מאן דאמר לא הורצה כרבי יהושע. תימה היכי מני סבר כוותיה הא קתני ומודה רבי יהושע דאם זרק הולה כדבעמוך ונלמה לפרש ומ"ד [לא] לא הולה כר' יהושע דגזר נטמא בשר או נפסל דלמ יזרוק אלו אבוד וברוף לגיעת בשר כלל דהתם אפילו בדיעבד לא הולה והכא נמי אין הדם מרלה על העור בפני עלמו אפילו בדיעבד בנטמא גזירה אלו אבוד וברוף אלא מיירי הכא בנאבוד וברוף אלא בנטמא או נפסל ומ"ד הולה כ"ע לא קאמר רבי יהושע דגזר [לב] אלו אבוד וברוף אלא גזרה בעלים לליכא פסידא דכהנים שעדיין לא זכו בעורו אבל עור לליכא פסידא [דכהנים] לכבר זכו כהנים משמרק הדם התם לא גזרינן אלו אבוד וברוף אלא בזריקה הורצה ברוף מידי דהוה בדיעבד פי' בפסול יולא וטומאה דדיעבד אם זרק הולה ולא גזרינן הכא נמי מרלה הדם על העור בפני עלמו ופירוש הקונטרס למחוק: [ט] **א"ר עקיבא מדבריו למדנו בו'.** משמע דוקא בעורו יאותו הכהנים אבל בנשרו לא התירו לעובדי כוכבים אסור והקשה ס"ר לפירוש דבפרק כל פסולי המוקדשים (בכורות לב:) מתיר רבי עקיבא לאאילו לעובדי כוכבים ולעיל פי' בריש פרק התעלומות (דף עג:) [לג] אבל לא התירו מומחה לא משמע דוקא משום טריפות הא לאו הכי לא ה"ל למיימו אלא כר"מ דקתני בפרק [לד] (כל פסולי המוקדשין דף לג:) בנכור שנשמט אבל על פי מומחה מכאן לקדק בהלכות גדולות דהא לקיימא לן [י] כרבי מאיר בגזירותיו דוקא בגזירותיו ולא בקנסיו [כ]:

הגהות הב"ח

(ו) רש"י ד"ה והעור כו' לפיס הסריפה ומיי כל"ל ותיבה יצא נמחק:

שינויי נוסחאות

א] קמיפלגי דתניא ועשיית כל"ל (ש"ס-מ): ב] לא אליבא כר' כל"ל וס"ס נכל כמה"ש (דק"ס): ג] בש"מ גרים איוצא. וכ"ה בכתה"י דרס"י. אבל המוס' גרסי אדיעבד: ד] ל"ל דתניא (בה"ג. הגרי"ב): ה] ל"ל והאיבא (ש"ס-מ): ו] ל"ל תימא (ש"ס-מ: ז] דאפילו (ש"ס-מ: ח] בכ"פ דרבי אליעזר. ותיבת דאילו ליתא: ט] מפסידינן (כ"י-פ: י] דליכא (כ"י-פ: יא] בכ"פ ונוסף ולא טרחו בקרבן זה. ועי' פיס מלאות שפי' בפיס תמרות: יב] דאע"פ (כ"י-פ: יג] דהוה אינצא דקתני גבי יוצא אם זרק כר' כל"ל (ש"ס וכ"י-פ: יד] בכ"פ וד"ו קל. וכפ' בתה"מ גרים קבלה: טו] עם בשרו (כ"י-פ: טז] שמעון נשרף וחלרן הוא כל"ל (ש"ס-מ: יז] בו פסול אחר (ש"ס-מ: יח] ל"ל דלא (ש"ס-מ: יט] ל"ל וקס"ד (ש"ס-מ: כ] ל"ל בבכורות (ש"ס-מ: כא] תיבת בו נמחק (ש"ס-מ: כב] בכתה"י דלא הוכר טרייפותו עד לאחר הפשט שרייה שחיטתו והפשטו לעורו כר'. וכ"ה בכ"י רפ"ט וס"ת. וכעי"ז בס"מ וכה"י וס"ק: כג] בקבורה. כדרך קדשים בחרך דאין כר' (ש"ס-מ: כד] כשהובאו (כתה"י וש"ס-מ: כה] אבל הרמב"ם גרס לה ומוקי לה בנכור מס. ועיין בריע"ב ובכ"מ שם פ"ג מהלכות כלוחות ס"ל, ועיין בס"ז וס"ק (הגרי"ב): כו] ותוספתא (ד"ו רפ"ב): כז] ל"ל דתרביצאי (ש"ס וכתה"י. וכ"ה בראש"ש פפ"ג דבכורות). ועי' לעיל דף נ ע"א בש"מ אות מ' ובלילוטים שם: כח] דרבנן יצא לבית השרייפה ואני אומר וכו' כל"ל (ש"ס, וכ"ה בראש"ש שם): כט] ל"ל לעוסקים (ש"ס-מ: ל] ל"ל וטעונין (כתה"י ד"ו): לא] ל"ל מ"ד (בלא ות"ו) (ש"ס-מ: לב] ל"ל גזירה (ש"ס-מ: לג] כלן סס"ל. ומס"ל אבל לא התירו מומחה לא. משמע וכו' (שמכ"י, ב"ש, צ"ק): לד] ל"ל בפ' עד כמה (בכורות דף כח.) (הגרי"ב):

תורה אור השלם

1. וְעָשִׂיתָ עֹלֹתֶיךָ הַבָּשָׂר וְהַדָּם עַל מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְדַם זְבָחֶיךָ יִשָּׁפֵךְ עַל מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהַבָּשָׂר תֹּאכֵל:
דברים יב, כז

מוסף רש"י

אם אין בשר. לפו כגון שנטמא או שנאבד, אין הדם מרלה (פסחים עז.) **דם אע"פ שאין בשר.** כשיזרה ונפגעהו בעלים מה דם. עולה: בזריקה. שעומד נאלן חוזק מן הכלי, כדכתיב וחלרן: אף בשר בזריקה. פלמא מויר יש ומחמת הפויר החזק לזריקה שעומד בכפס חוזק אל עבר הפויר למעלה: שריוה יש בין כבש למזבח. פויר יש בין כפס למזבח שלא היה נאלן בכפס עוגב למזבח אלא פויר מעט מפסיק בינהים (לעיל סב: וכעי"ז פסחים עז:). והמקדל את המיבריס עומד על הכפס וחוזק על מערכת העליס לקיים מלות זריקה: או נפסל. בעבוד יום (פסחים עז:) ר"א אומר יזרוק. את הדם, כ"ש לעעמיס דאמר בכילד זולין (דף עז.) דס מע"פ שאין בשר: ר' יהושע אומר לא יזרוק. כ' יהושע לעעמיס דאמר בס אין בשר אין דס, ה"ל מוך לקלעים בבשר שלאן מומס עזרה, כדכתיב בכולהו בפלר מהל מועד יאכלוה, ואס יצאת נפסלת כדילפינן בכילד זולין מפל הקודש פיגולה (שם לד:):

שיטה מקובצת

ת"ל ועשית עולותיך בו'. עיין לעיל דף ס"ב ע"ב: **ואפ' רבי עקיבא.** עיין בתוס' דף ל"ב ע"ב):
